

45 100
familieinnvandrede
til flyktninger

Hvor mange får familien til Norge?

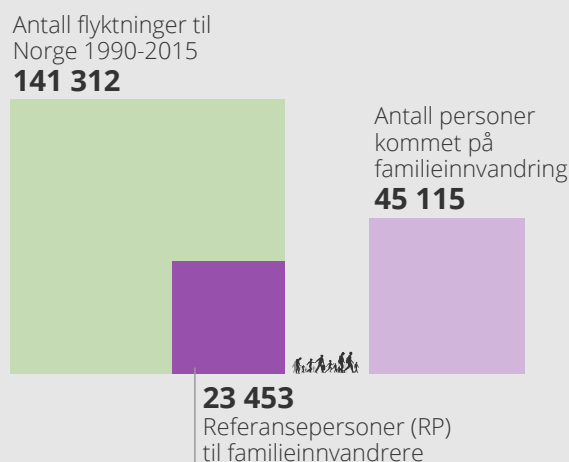
141 300 flyktninger har funnet veien til Norge og fått opphold her i perioden 1990–2015. 23 500 av disse har fått 45 100 familiemedlemmer hit. Det betyr at flertallet av flyktningene ikke har fått familie hit til landet. Blant dem som har fått familie til Norge, ser vi store forskjeller etter hvilket land flyktningene kommer fra.

Over 31 000 personer søkte ifølge Utlendingsdirektoratet (UDI) asyl i Norge i 2015, flest fra Syria, Afghanistan og Irak (se UDIs oversikt i dette nummeret av Samfunnsspeilet). Det ble reist spørsmål om behovet for å stramme inn retten til familieinnvandring for flyktninger. I flyktningkrisens kjølvann ble det argumentert med at det rekordstore tallet asylsøkere som kom hit i 2015, vil utløse en betydelig familieinnvandring.

Det er for tidlig å si noe om familieinnvandringen til dem som kom i 2015, men familieinnvandringen til flyktningene som tidligere er bosatt i Norge, kan gi oss en pekepinn på omfanget av familieinnvandring også i fremtiden. Statistisk sentralbyrå (SSB) har tall for innvandringsgrunn fra 1990 til 2015. I denne perioden har 738 000 personer innvandret fra land utenfor Norden, og 141 300 av disse var flyktninger.

Hver femte innvandrer i Norge har kommet som flyktning, og flyktningene utgjør dermed 2,7 prosent av landets folketall. De har kommet fra 169 forskjellige land, flest fra Somalia, Irak og Eritrea. Familieinnvandrede til flyktninger utgjør i underkant av en femtedel av alle familieinnvandrere, det vil si 45 100 av i alt 267 000 familieinnvandrere (se tekstboks om begreper).

Figur 1. Antall flyktninger til Norge og etterfølgende familieinnvandrere, 1990-2015

Minja Tea Dzamarija
er sosiolog og seniorrådgiver
i Statistisk sentralbyrå, Seksjon
for befolkningsstatistikk.
(minja.tea.dzamarija@ssb.no)

Toril Sandnes
er sosiolog og seniorrådgiver
i Statistisk sentralbyrå, Seksjon
for leveårsstatistikk.
(toril.sandnes@ssb.no)

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

0,32 familiemedlemmer per flyktning

Familieinnvandring har alltid vært et viktig bidrag til innvandrersgruppers vekst. Den store tilstrømningen av flyktninger har reist viktige spørsmål, både om innvandrings- og integreringspolitikken. I hvilken grad kan vi forvente at de som bosettes i Norge, blir værende i landet? Og hvor stor kan vi forvente at den familierelaterte innvandringen vil bli de nærmeste årene?

Her ser vi nærmere på familieinnvandrere som i perioden 1990–2015 kom til en flyktning bosatt i Norge (referanseperson, se tekstboks om begreper) i samme periode. Det kom i gjennomsnitt 0,32 familiemedlemmer per flyktning. Dette forholdstallet tar imidlertid ikke hensyn til to viktige dimensjoner ved familieinnvandring:

- tidsaspektet, det vil si hvor lang tid det tar å få familieinnvandring til en flyktning i Norge, noe som kan variere sterkt.
- familieinnvandring gjennom flere ledd.

Dette skal vi se nærmere på senere i artikkelen.

17 prosent (23 500) av flyktningene har fått familie til Norge (se figur 1). 83 prosent har aldri vært referanseperson til noen. 60 prosent av flyktningene som er registrert som referanseperson, er kun tilknyttet ett familiemedlem, mens 15 prosent har fått to familiemedlemmer til Norge. I alt 1 900 personer (8 prosent) har fått hit fem eller flere familiemedlemmer. Blant disse finner vi noen få tilfeller som har utløst en usedvanlig tallrik familieinnvandring. 54 referansepersoner, stort sett fra Somalia og Irak, står registrert med ti eller flere familiemedlemmer.

Tid gått før familieinnvandring har mye å si

Etter hvert som tiden går, vil antall familieinnvandrere til Norge øke når referansepersonen, i dette tilfelle en flyktning, har oppfylt en del krav for å få familien til landet, som fire års utdanning eller arbeid i Norge (Lovdata).

Det kan ta lang tid å oppfylle disse kravene, opptil flere år. Derfor har vi også sett på familieinnvandrere i perioden 1990–2015 til flyktninger som har kommet i perioden 1990–2010. Da ser vi at det i gjennomsnitt kom 0,37 familiemedlemmer per flyktning. Flyktninger som har kommet til Norge etter 2010, utgjør en forholdsmessig stor andel av antall flyktninger totalt, men få har rukket å få familieinnvandring.

Vi har beregnet for hvert år fra 1990 til 2015 hvor mange familieinnvandrere som har kommet til flyktninger. Både menn og kvinner som innvandret som flyktninger i perioden 2002–2003, fikk flest familieinnvandrere per referanseperson. Aller flest var det i 2002, med 0,73 familieinnvandrere per flyktning. Nyankomne flyktninger etter 2012 har bodd i Norge så kort tid at de ennå ikke har rukket å få så mange familieinnvandrere til seg som vi kan forvente (se figur 2).

Vanligst blant somaliere og irakere

Andelen familieinnvandrere til flyktningene varierer etter hvor de kommer fra. Somaliere er den største flyktninggruppa i Norge, og sammen med irakere har de fått flest personer til Norge gjennom familieinnvandring (se figur 3). Det kom i alt 17 900 flyktninger fra Somalia i årene 1990–2015, som igjen har fått 12 300 familieinnvandrere til seg i samme periode. Antallet som har kommet, har variert, men med en topp for dem som kom rundt tusenårsskiftet.

Hele 2002-kullet sett under ett har til nå ført til flest familieinnvandrere, med 1,30 per flyktning. Forholdet mellom flyktning- og familieinnvandringen fra Somalia for perioden 1990–2015 ligger på 0,68 familiemedlemmer per flyktning og er drøyt dobbelt så høyt som samme forholdstall for alle flyktningene sett under ett i samme femtenårsperiode (0,32).

Begreper

Innvandrere

Innvandrere: personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Norskfødte med innvandrereforeldre: født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, har fire utenlandsfødte besteforeldre. Samlet blir disse to gruppene ofte omtalt som personer med innvandrerbakgrunn.

Flyktninger og familieinnvandrede til disse

Flyktning: en person som har fått oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse (asyl). Brukes om dem som har fått tillatelse på humanitært grunnlag, beskyttelse, kollektiv beskyttelse, eller som overføringsflyktning.

Opphold på humanitært grunnlag gis til personer som har behov for beskyttelse eller er i en sårbar posisjon.

Overføringsflyktning: en person som befinner seg utenfor hjemlandet, og overføres til et tredje land etter et organisert vedtak, vanligvis i samarbeid med FN's høykommissær for flyktninger.

Kollektiv beskyttelse omfatter krigsflyktninger med familier (i Norge hovedsakelig fra Bosnia-Hercegovina).

Primærflyktning: en person med innvilget asyl eller opphold på humanitært grunnlag, overføringsflyktning, eller som tilhører en gruppe med kollektiv beskyttelse.

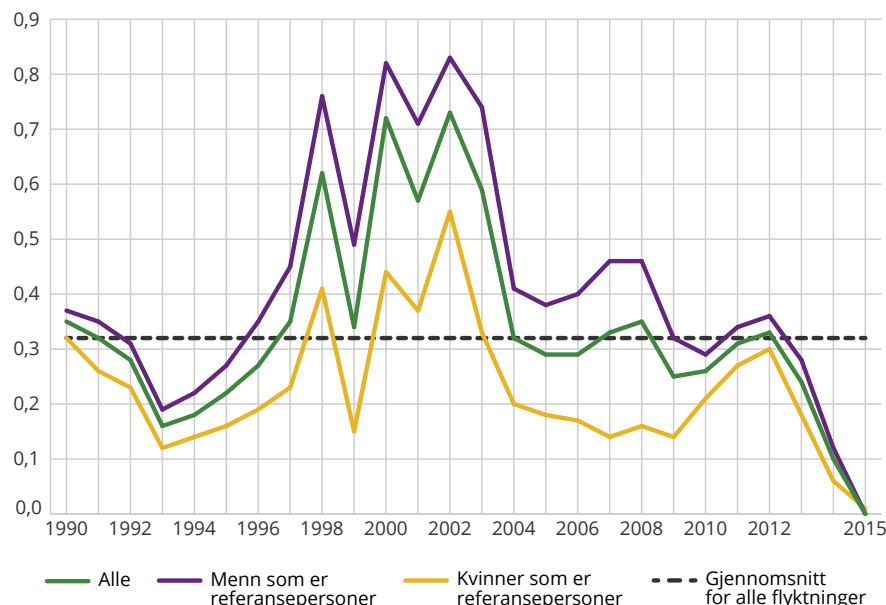
Sekundærflyktning/familieinnvandrer: en person som har et familiemedlem (referanseperson) i mottakslandet og får derfor innvilget oppholdstillatelse. Omfatter gjenforening, utvidelse/etablering, medfølging (kommer sammen med en annen familieinnvandrer), tilknytning og uspesifiserte familiegrunner.

Personer med flyktningbakgrunn: flyktninger og familieinnvandrede til disse (primærflyktninger og sekundærflyktninger samlet).

Ikke inkludert: Asylsøkere som venter på en avgjørelse om beskyttelse (asyl) og opphold i landet, er ikke inkludert blant personer med flyktningbakgrunn.

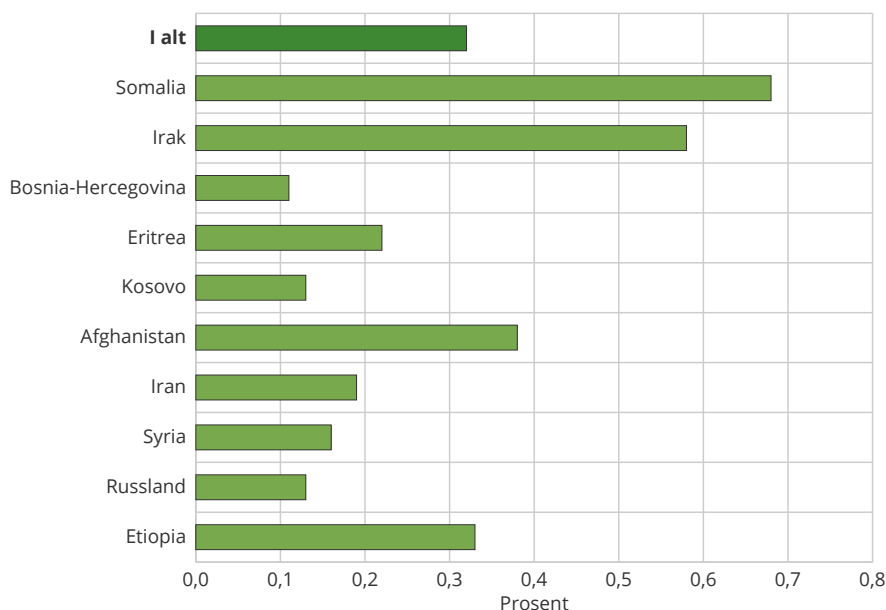
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2. Familieinnvandring i forhold til flyktninginnvandring, etter referansepersonens innvandringsår

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Familieinnvandrere per flyktning for de ti største landgruppene etter antall flyktninger i Norge

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tilstrømningen av flyktninger fra Somalia har vært stor i flere år etter tusenårsskiftet. Det er derfor rimelig å anta at disse flyktningene kommer til å bidra til enda mer familieinnvandring enn de har rukket frem til 2015. Samtidig registrerer vi en betydelig nedgang i innvandringen fra Somalia de siste to–tre årene. I 2013 var antallet nyankomne flyktninger 1 400, i 2015 var antallet nede i 200 innvandring (Dzamarija og Sandnes 2016).

Irakere utgjør den nest største flyktninggruppa i Norge. I perioden 1990–2015 kom det 14 500 flyktninger fra Irak, som senere har fått 8 500 familieinnvandrere til seg, det vil si 0,58 familiemedlemmer per flyktning. De mest tallrike kullene rundt tusenårsskiftet har ført til flest familieinnvandrede. 1999-kullet topper listen med 1,29 familiemedlemmer per flyktning. I absolutte tall er det 2000-kullet som skiller seg ut med store innvandringstall: 3 500 flyktninger fra Irak har fått 3 000 familieinnvandrede, noe som gir 0,86 familiemedlemmer per flyktning.

Siden 2010 har både flyktning- og familieinnvandring fra Irak vært beskjeden. Det er derfor rimelig å anta at den fremtidige familieinnvandringen for disse kullene blir tilsvarende liten.

Mange av asylsøkerne som kom til Norge høsten 2015, var fra Irak. Får alle disse opphold i Norge, kan det føre til større familieinnvandring fra dette landet.

For bosniere og kosovoalbanere har antall år i Norge ikke spilt en like

viktig rolle for familieinnvandringen. Disse flyktninggruppene kom stort sett som familier, og det er ytterst få fra disse landene som i dag kan få opphold som flyktning i Norge.

Mange syrere venter på opphold

Syriske borgere er etter tilstrømningen i 2015 den klart største gruppa på norske asylmottak i 2016. SSBs statistikk dekker ikke asylsøkere som venter på avgjørelse, men antallet bosatte syriske innvandrere ble nesten fordoblet i løpet av 2015.

Det er for tidlig å si noe om størrelsen på familieinnvandringen for syrerne som kom til Norge som asylsøkere i 2015, eller som ble bosatt som flyktninger dette året, men vi ser at 2013-kullet, som teller i underkant av 1 000 personer, har gitt 0,37 familieinnvandrere per flyktning. 2015-kullet er størst, med

3 500 registrerte bosatte flyktninger, men de har naturlig nok svært få familieinnvandrede foreløpig.

Størst andel kvinnelige familieinnvandrere

Av de familieinnvandrede til flyktninger som er kommet siden 1990, har 77 prosent kommet gjennom familiejenforening, mens resten har kommet for å stifte ny familie gjennom ekteskap (se tekstboks om begreper). 61 prosent av alle familieinnvandrerne i perioden 1990–2015 er kvinner.

To land peker seg ut gjennom familieinnvandring i flere ledd

Vi går videre i opptellingen og undersøker om de som kom som familie til en flyktning, i sin tur blir referanseperson til én eller flere familieinnvandrere. Tall for perioden fra 1990 til 2015 viser at 2 600 (6 prosent) av de 45 100 familieinnvandrerne selv har blitt referanseperson, og de har fått 3 450 nye familiemedlemmer til landet (se figur 4).

Disse familieinnvandrerne kan være barn som ble igjen i hjemlandet med besteforeldre eller andre familiemedlemmer da moren ble gjenforent med deres far i Norge, eller da moren giftet seg med en ny mann. Deretter er barna blitt gjenforent med sin mor. Det kan også være en person som har kommet for å gifte seg med en familieinnvandet til flyktning.

80 prosent (2 060 personer) av dem som kom som familie til en flyktning, og som selv er referanseperson, har fått ett familiemedlem til Norge, mens 1,5 prosent (rundt 40 personer) har fått fem eller flere nye familiemedlemmer til landet.

Ser vi på landbakgrunn, er det to land som skiller seg ut, Irak og Somalia. Om lag 800 familiemedlemmer kom til tidligere familieinnvandrere fra Irak, og 700 til tilsvarende gruppe fra Somalia. Videre har det kommet 300 familieinnvandrere til tidligere familieinnvandrere fra Vietnam og rundt 250 til tidligere familieinnvandrere fra Afghanistan og Sri Lanka.

Ser vi videre på dem som i perioden 1990–2015 har kommet som familie (3 450) til familieinnvandrere (45 100) blant flyktninger (141 300), er det 270 av de 3 450 familieinnvandrede i andre ledd som er referansepersoner til drøyt 330 nye familieinnvandrere (se figur 5). Et eksempel på dette er at en flyktning har kommet til Norge, og at barn og kone har kommet etter. Kona har så fått sin mor til Norge, som igjen har fått sin ektefelle til landet. Forholdstallet øker fra 0,32 til 0,35 familiemedlemmer per flyktning når vi tar hensyn til familieinnvandring gjennom tre ledd (se figur 5).

Et flertall av familieinnvandrerne har altså ikke fått familie til landet gjennom familieinnvandring. Selv om tallene for familieinnvandringen i tredje ledd er små, finner vi likevel noen tilfeller hvor én referanseperson har fått hit to eller flere familiemedlemmer.

Av de 330 familieinnvandrerne som har kommet gjennom familieinnvandring gjennom tre ledd, var det også flest som hadde en referanseperson fra Irak og Somalia, henholdsvis 70 og 50 personer.

Familieinnvandring i flere ledd

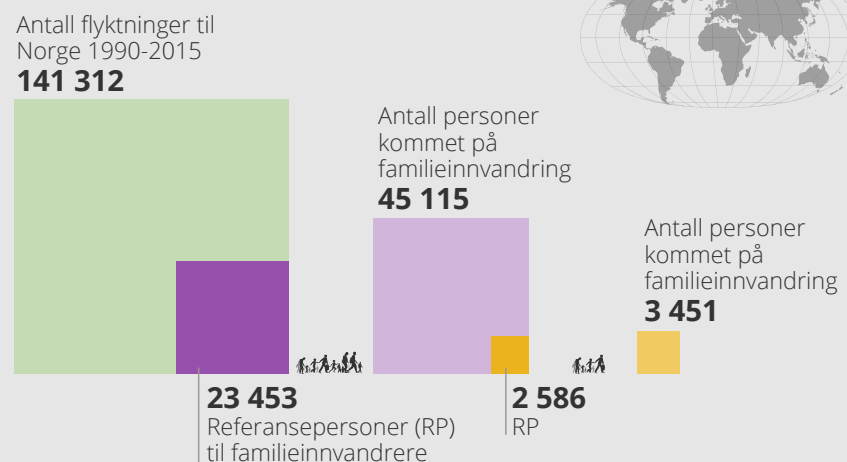
I denne artikkelen ser vi på familieinnvandrere til personer som har kommet til Norge som flyktning (referanseperson), og alle har kommet i perioden 1990–2015. Denne gruppa av familieinnvandrere omtaler vi som «første ledd».

Familieinnvandringen i «andre ledd» omfatter alle familieinnvandrere som kom til familieinnvandrerne i første ledd.

Tilsvarende har vi også for «tredje ledd», i denne gruppa har vi familieinnvandrede til personer fra «andre ledd».

På denne måten har alle disse familieinnvandrerne tilknytning til en flyktning.

Figur 4. Antall flyktninger til Norge og etterfølgende familieinnvandrere, 1990-2015

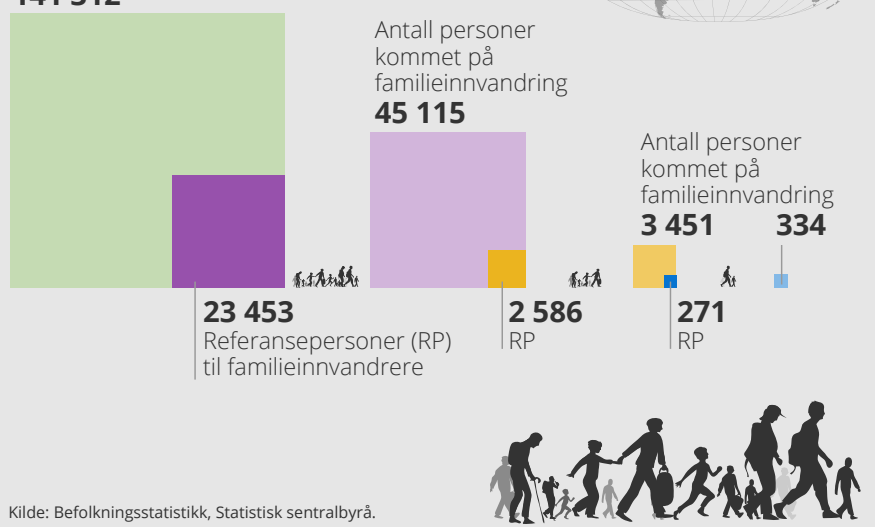

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5. Antall flyktninger til Norge og etterfølgende familieinnvandrere, 1990-2015

Antall flyktninger til Norge 1990-2015

141 312

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

En av ti enslige mindreårige flyktninger har fått familie til Norge

Er det vanligere at enslige mindreårige flyktninger får familien til Norge enn det er for andre flyktninger? De enslige mindreårige var alle under 18 år da de kom til Norge, og de søkte asyl og fikk opphold uten sine foreldre.

De enslige mindreårige flyktningene utgjør 5 prosent av flyktningene som har ankommet fra 1990 og frem til i dag. I denne perioden har det kommet 6 900 personer, og over halvparten har kommet etter 2009. Flest har bakgrunn fra Afghanistan, Somalia, Eritrea og Irak (Dalgard 2016).

Tallene våre viser at 12 prosent av de enslige mindreårige flyktningene har vært referanseperson til én eller flere familieinnvandrere. I absolutte tall

er det snakk om 800 enslige mindreårige flyktninger som fikk 1 125 familie-medlemmer til Norge. Dette gir 0,16 familiemedlemmer per enslig mindreårig flyktning.

81 prosent av de enslige mindreårige som ble registrert som referanseperson, har fått ett familiemedlem til Norge, mens 9 prosent har fått to. Videre har under 3 prosent fått fem eller flere familiemedlemmer hit.

Av de 1 125 familieinnvandrerne som har kommet til enslige mindreårige flyktninger, utgjorde ektefeller 56 prosent, foreldre 17 prosent og søsken eller andre slektninger 20 prosent. Familieetablering er dermed viktigere enn familieegjenforening blant de enslige mindreårige flyktningene, til forskjell fra andre flyktninger (Pettersen 2007).

Hva har betydning for omfanget av familieinnvandringen?

Vi har her sett på tre faktorer som har betydning for omfanget av familieinnvandringen til Norge:

- *Tidsaspektet*, det vil si tiden det tar fra flyktningene blir bosatt til de får familieinnvandring.
- *Hvilket land de kommer fra*. Her ser vi stor variasjon. Mange flyktninger får få familiemedlemmer til Norge. To land skiller seg ut med mye familieinnvandring, Irak og Somalia.
- Videre ser vi at *familieinnvandring til flyktninger som skjer indirekte gjennom flere ledd* påvirker noe. Forholdstallet øker fra 0,32 familieinnvandring per flyktning til 0,35.

Familieinnvandring til enslige mindreårige flyktninger ser ut fra våre tall å være et begrenset fenomen. Få av dem som kom i perioden 1996–2015, har selv vært referanseperson til en eller flere familiemedlemmer.

Litteraturliste

Dalgard A. B. (2016, 14.03.). Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning, 2014: 90 prosent fra Afghanistan i arbeid og utdanning etter fire år. Hentet fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/90-prosent-fra-afghanistan-i-arbeid-og-utdanning-etter-fire-ar>

Dzamarija M. T., & Sandnes, T. (2016). Familieinnvandring og ekteskapsmonster 1990-2015 (Rapporter 2016/39). Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/familieinnvandring-og-ekteskapsmonster-19902015>

Utlendingsforskriften. (2009). Forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her. Hentet fra <https://lovdata.no/forskrift/2009-10-15-1286/%C2%A79-1>

Pettersen, S. V. (2007). *Enslig mindreårig asylsøker og gjenforening med foreldre* (Notater 2007/58). Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/enslige-mindrearige-asylsokere-og-gjenforening-med-foreldre?fane=om>